

Stichting Cultureel Centrum "De Harmonie"
Postbus 323
8901 BC LEEUWARDEN

Jaarverslaggeving 2018

Inhoud

Jaarverslag

Jaarrekening

Balans per 31 december 2018

Staat van baten en lasten 2018

Algemene toelichting

Toelichting op de balans per 31 december 2018

Toelichting staat van baten en lasten over het jaar 2018

Overige gegevens

Controleverklaring

Bijlagen

Overzicht materiële vaste activa

Overzicht investeringen over het jaar 2018

Overzicht bezoekers over het jaar 2018

Jaarverslag

Inleiding

Na jaren van voorbereiding was het eindelijk zo ver: Leeuwarden is in 2018 de Culturele Hoofdstad. Stadsschouwburg De Harmonie is als spil van het hele jaar bijzonder actief. Niet alleen met de eigen programmering, maar ook met het speciale programma Strangers on Stage waarmee De Harmonie een internationale serie topvoorstellingen uit alle hoeken van de wereld op de planken van de Stadsschouwburg brengt. Kwaliteit voor jong en oud, voor Friezen, Nederlanders en Europeanen. Het soort theater dat in Nederland zelden te zien is. Dat is Culturele Hoofdstad op zijn best...in De Harmonie.

Niet alleen produceerde De Harmonie samen met de Culturele Hoofdstad - organisatie Leeuwarden Fryslân 2018 (LF2018) het Strangers on Stage project, ook was De Harmonie de uitvalsbasis voor de crew en de vrijwilligers van de reuzen van Royal de Luxe, vele congressen, events en verhuringen. Een jaar lang was De Harmonie zo goed als elke dag vol met activiteiten. Resultaten die in dit jaarverslag zowel qua projecten als qua financiën duidelijk zichtbaar zijn.

Het meest bijzondere is dat het in 2018 door de strategische programmering en doelgerichte marketing is gelukt om ook daadwerkelijk een zeer brede, nationale en internationale doelgroep aan te spreken. Indrukwekkende bezoekersaantallen en landelijke media aandacht voor De Harmonie maken het jaar tot een bijzonder succes.

1. Programmering

Vanuit de door de Gemeente Leeuwarden gestelde taak programmeert Stadsschouwburg De Harmonie voor een groot aantal doelgroepen. We bieden een volwaardig, professioneel en representatief theater- en muziekprogramma voor een breed publiek.

De Harmonie programmeert wat kwaliteit en noodzaak heeft en daarbij houden we rekening met, en respecteren we onze omgeving. Uitgangspunt is dat de Stadsschouwburg een voorbeeldfunctie heeft voor wat betreft nieuwe ontwikkelingen en maatschappelijke noodzaak. Met onze theaterprogrammering zoekt De Harmonie een balans tussen laagdrempelig repertoire en meer uitdagende en innovatieve voorstellingen: in 2018 viel 64% onder de eerste categorie en 36% onder de tweede.

Een breed palet aan doelgroepen zullen zich herkennen in de programmering van De Harmonie. Mensen van verschillende afkomst, leeftijd, genderidentiteit, sociale klasse en opleidingsniveau. Van culturomnivoren tot party people, van thuislozen en verstandelijk gehandicapten tot de boerengemeenschap en de LGBTQI community.

Thema's

Een belangrijke nieuwe strategie is dat De Harmonie naast de verschillende genres in 2018 voorstellingen dwars door genre- en discipline grenzen groepeerde naar thema's. Een belangrijk thema afgelopen jaar was de tegennatuurlijkheid van grenzen, discriminatie en xenofobie. Met deze thematiek als leidraad werd de voorstelling *Avondland* gekoppeld aan het *Land van Aankomst*-college van publicist Paul Scheffer en aan het drama *Driving Miss Daisy* van Anne-Wil Blankers en Edwin Jonker. Daarnaast introduceerden we het thema van de digitalisering van de samenleving. Binnen dit thema was zowel ruimte voor een voorstelling zoals *Snowflake* van De Toneelmakerij of *Het Zijn Net Mensen* van Joris Luyendijk en *#nietsteverbergen* van De Verleiders. Deze thema's bieden ons de kans om meer diepgang te geven aan een individuele voorstelling of event en verleiden het publiek om buiten de gebruikelijk bezochte genres op avontuur te gaan.

Exclusief

Om De Harmonie als hoofdstedelijk theater te profileren is het belangrijk om het aantal voorstellingen meerdaags en exclusief voor Friesland te kunnen programmeren. Zo was De Harmonie nauw betrokken bij de totstandkoming van verschillende producties. Het spits werd afgebeten door *Selma Ann Louis*, de musical met Plien & Bianca en Arjan Ederveen die hier 5 dagen achtereenvolgens te zien is geweest. De andere twee toneelproducties waren *Sophie* met de in Leeuwarden geboren actrice Tjitske Reidinga en *We zijn hier voor Robbie* (tekst Maria Goos) van Het Nationale Theater.

Meerdaagse programmering vraagt extra marketinginspanning, maar resulteert ook in meer bezoekers omdat het publiek de kans krijgt anderen er over te vertellen.

In 2018 waren er 472 culturele activiteiten in De Harmonie: dit betrof 273 reguliere door De Harmonie geprogrammeerde voorstellingen, 52 voorstellingen in het kader van het Culturele Hoofdstadjaar (waaronder 36 voorstellingen in de Strangers on Stage – serie) en 147 overige culturele activiteiten zoals concerten van het Noord Nederlands Orkest, Hothouse Redbad, inleidingen en cursussen.

Internationaal

Stadsschouwburg De Harmonie bracht samen met LF2018 en het Nederlands Theaterfestival een Culturele Hoofdstad waardige, uitdagende, internationale theater- en dansprogrammering onder de naam Strangers On Stage. Rode draad in dit programma was: hoe open sta jij tegenover mensen die anders zijn? En hoe anders durf je zelf te zijn? Van Sidi Larbi Cherkaoui's *Pluto* tot Slava's Snowshow en Airplay. De Harmonie vulde dit internationale programma aan met enkele klassieke toptalenten én met voorstellingen als bijvoorbeeld Mnozil Brass.

Toneel

In 2018 werd meer toneel geprogrammeerd dan in de voorgaande jaren. Naast alle negen structureel gesubsidieerde BIS-gezelschappen werden ook gesubsidieerde gezelschappen als Orkater, Mug Met De Gouden Tand, Bellevue Producties, Toneelschuur Producties, De Warme Winkel en Wunderbaum opgenomen in het programma. Uiteraard waren ook de vrije producties met publieksfavorieten als Tjitske Reidinga, Anne-Wil Blankers, Pierre Bokma en Kees Prins te zien.

Muziek

In het klassieke muziekveld zijn onder andere de serie Dutch Classical Talent, Holland Baroque, het Noord Nederlands Orkest, Noordpool Orkest, De Nationale Reisopera, het Nederlands Kamerkoor en het Nederlands Blazers Ensemble te zien geweest. In de gemiddelde bezoekcijfers van klassieke muziek is een lichte daling te zien. Dat is niet vreemd want hoogstaand aanbod aan klassieke muziek wordt inmiddels ook door andere partijen in de regio aangeboden, waardoor die noodzaak voor De Harmonie minder groot lijkt. Het publiek voor opera groeide de afgelopen jaren maar stagneerde in 2018. Dit komt doordat er dit jaar geen 4 maar 3 opera's te zien zijn geweest.

Naast een serie van 10 jazzconcerten kende De Harmonie een opvallende muziekprogrammering. Theaterconcerten van The Analogues en van oudgedienden als Vreemde Kostgangers (Henny Vrienten, George Kooymans en Boudewijn de Groot), Harry Jekkers en Klein Orkest, Guus Meeuwis, Jan Smit en De Dijk mochten zich in grote belangstelling verheugen. Popmuziek blijft buitengewoon populair en trekt een zeer divers publiek.

Musical

In het reizende musicalaanbod, kwam Stage Entertainment met de goed ontvangen en bezochte voorstelling *Was Getekend, Annie M.G. Schmidt*. Ook met *Selma Ann Louis* trok De Harmonie -hartje zomer- volle zalen. Niet elke nieuwe titel was even succesvol, maar het genre lijkt weer in de lift te zitten.

Cabaret

Cabaret werd opnieuw goed bezocht. De grote namen waren NUHR, Van der Laan en Woe, Claudia de Breij, Jandino, Ali B en (6x) Jochem Myjer. Om ook publiek te vinden voor beginnende cabaretiers is De Harmonie gestart met Cabaret Café's; een serie van 4 avonden waarin telkens 3 jonge cabaretiers een half uur optraden. Het eerste Cabaret Café trok 90 bezoekers, bij de vierde was het bezoekersaantal meer dan verdubbeld. Een mooi succes en prachtige verbinder voor het genre en voor het publiek versus De Harmonie.

Dans

Toonaangevende vernieuwers als Club Guy & Roni, NDT en Nicole Beutler zetten de toon voor de dansliefhebbers het afgelopen jaar. Niet onopgemerkt bleven *De Friese Dansdagen* dat De Harmonie samen met Keunstwurk, Kunstkade en LF2018 organiseerden. Met meer dan 3500 bezoekers gaf dit een goede impuls.

Noemenswaardig zijn ook de urban dansvoorstellingen *Motors* van 155 en *Adrenaline* van The Ruggeds. De Harmonie wil hiermee de moderne urban scene in de regio actief versterken. Er was veel promotie nodig om deze voorstellingen bekendheid te geven en een heel doelgerichte wervingsactie richting de scholen in Leeuwarden maar het resultaat liet een veelbelovende opkomst bij deze voorstellingen zien. Hiermee is duidelijk geworden dat voor de urban scene ook bij het publiek meer draagvlak is ontstaan. Tenslotte gaf Junior Company van het Nationale Ballet een door het publiek zeer gewaardeerde voorstelling.

Jeugd- en familievoorstellingen

De Harmonie legt een duidelijk accent op kwalitatief hoogstaand jeugdtheater. Het is een belangrijke investering in onze bezoekerstoekomst. Alle drie de voorstellingen die een Zilveren Krekel ontvingen voor de categorie 'meest indrukwekkende jeugdtheaterproductie' waren bij ons te zien: *Martin Luther King* (8+) van Urban Myth, Theater de Krakeling en Stip Theaterproducties, *Motors* (14+) van 155 en *Het Verhaal van het Verhaal* (8+) van Theater Artemis en het Zuidelijk Toneel. Naast de gesubsidieerde jeugdtheatergezelschappen (zoals o.a. Houten Huis, Artemis, NTjong, Theater Rotterdam, Terra, Het Laagland, BonteHond en Meneer Monster) zijn ook de commerciële jeugdvoorstellingen in De Harmonie te zien geweest. Uiteraard met gewaardeerde randprogramma's: rondleidingen, inleidingen, cursussen en het schminken voor kinderen.

Nieuwe makers

Nieuwe makers hadden in 2018 een bijzondere plek in de programmering. Zo werd de Junior Company van het Nationale Ballet geprogrammeerd en vonden de jonge veelbelovende theatermakers een podium bij Het Debuut. Samen met een aantal andere Nederlandse schouwburgen programmeerde De Harmonie 4 keer in 2018 Dutch Classical Talents.

Klassieke talenten uit de regio zijn te zien in het gratis toegankelijke lunchconcert. Het grootste talent daaronder ontvangt van de Vrienden van De Harmonie de Zilveren Vork.

De Leeuwarder theatercollectieven, die zich onder de naam Stormram presenteren, hebben een minifestival binnen schouwburgdeuren van De Harmonie kunnen organiseren. Stormram *Meets The Fringe* is lovend ontvangen en komt in 2020 terug als een meerdaags festival.

Voor cabarettalent organiseerde De Harmonie, zoals hierboven eerder inhoudelijk besproken, het Cabaret Café waarbij drie nieuwe cabaretiers zich elk een half uur presenteerden - de winnaar ontving vervolgens de Future Generation Award. (een prijs die uit naam van de Vrienden van De Harmonie in samenwerking met Aegon wordt uitgereikt)

Daarnaast organiseerden we het Try-out Café, een *scratch night* waar makers nieuw werk konden uitproberen. Dit was een initiatief dat zich niets aantrok van genre grenzen: het aanbod reikte van theater tot cabaret, van stand up comedy tot spoken word en van singer-songwriters tot dansmakers.

Last but not least

In aanloop naar het Writer's Block Mural Festival nam graffiti artiest IAM EELCO de entree van De Harmonie onder handen. Het werk dat IAM EELCO in opdracht van De Harmonie maakte bleef niet onopgemerkt; het werd door de jury van de prestigieuze Street Art Awards genomineerd voor de prijs 'Beste Mural van de Benelux ABC'. De mural versterkt de theatrale uitstraling van De Harmonie en onderstreept dat De Harmonie de urban culture een warm hart toedraagt.

Samen met toneelschrijver/regisseur en voormalig artistiek leider van het Noord Nederlands Toneel, Koos Terpstra selecteerde De Harmonie een aantal nieuwe makers die allen een voorstelling speciaal voor De Harmonie ontwikkelden. Nhung Dam maakte i.s.m. Wat We Doen/Floris van Delft 'Om des gewetens wille', te zien in het Paleis van Justitie. Sanne Schumacher maakte onder begeleiding van Raf Walschaerts (Kommil Foo) 'Hoe twee mensen in één bed passen'. Jörgen Tjong A Fong (Urban Myth) maakte met 9 Friezen van verschillende leeftijd en afkomst de human interest / culinaire voorstelling 'De smaak van Friesland'. Saman Amini presenteerde het lied en de bijzondere clip van 'Laat me toe'. En scenograaf Koen Steger (o.a. decor Zomergasten) maakte de 'Oculus', de installatie voor het terras van De Harmonie.

2. Marketing

Om te zorgen voor de optimale communicatie in het *Culturele Hoofdstadjaar LF2018* heeft de afdeling marketing de focus gehad op zowel het eigen programma als de extra programmering vanuit Culturele Hoofdstad.

Het LF2018 project '*Strangers On stage*' bracht De Harmonie 19 extra voorstellingen, met in totaal 36 speeldagen. De voorstellingen waren niet altijd even toegankelijk en vaak gericht op een speciale publieksgroep. Daarnaast waren er ook verschillende voorstellingen waarmee De Harmonie een groot publiek heeft bereikt.

Speciaal voor *Strangers On Stage* heeft de afdeling marketing een campagne ontworpen om zowel een breed als een specifiek publiek te kunnen bereiken. De campagne bestond uit een eigen huisstijl, een serie posters, filmpjes, brochures en flyers en een radiocommercial. Deze zijn ingezet op verschillende media. Zowel online (sites, social media) als in print.

De campagne, gemaakt door het reclamebureau Mas Outreach, wist de aandacht goed te trekken. En het effect was merkbaar: De Harmonie ontving tenminste 19.100 bezoekers extra, ook kwamen er positieve recensies in bladen als het NRC, de Volkskrant en de Leeuwarder Courant, Omrop Fryslân en het Friesch Dagblad.

Prachtig hoogtepunt was de organisatie van het *Love For All Festival* waarbij Eurovisie Songfestival winnares *Conchita Wurst* de hoofdact was. De afdeling marketing heeft met dit festival niet alleen de LGBTQI-community en -acceptatie in Friesland een boost weten te geven, ook vormde het festival een van de meest besproken onderdelen van het Culturele Hoofdstadjaar 2018. Alle landelijke media hebben het festival en de komst van Conchita opgepakt en De Harmonie kwam daarbij veelvuldig in beeld. Van *RTL Boulevard* tot *De Wereld Draait Door* en *SBS Shownieuws*. En van *Nu.nl* tot *De Telegraaf*, overal verschenen positieve artikelen. Voor de afdeling marketing was hiermee een belangrijk speerpunt in de marketing van De Harmonie bereikt: landelijke coverage in een jaar waarin het risico bestond dat we zouden worden overstemd door alle andere activiteiten vanuit Culturele Hoofdstad. Bijzonder was om te constateren dat in 2018 tenminste 2.300 mensen kaarten voor voorstellingen boekten die nooit eerder in De Harmonie geweest waren. 30% daarvan was van buiten Friesland afkomstig.

Corporate campagne

Naast de campagne voor *Strangers On Stage* heeft het marketingteam voor De Harmonie ook een vernieuwde corporate campagne gemaakt. Herkenbare uitingen die de programmering via verschillende media helder en herkenbaar heeft neergezet. Naast printuitingen omvat het concept ook een format voor bewegende advertenties op de led schermen in de stad.

De stijl sluit aan op de Harmonie Agenda (de seizoensbrochure) die, mede vanwege het LF2018 culturele jaar, een gouden cover heeft gekregen. De succesformule van de agenda is in 2018 verder uitgewerkt.

In 2018 vonden er in totaal 472 voorstellingen in De Harmonie plaats. Deze trokken samen 133.700 bezoekers. Dit was ruim boven de door de afdeling marketing en de directie opgestelde prognose. Daarnaast waren er ook een tal van andere evenementen in de ruimtes van de stadsschouwburg.

Al met al bezochten 220.449 mensen de verschillende voorstellingen en activiteiten in de stadsschouwburg.

Boekjaar	Bezoekers culturele evenementen	Bezoekers commerciële evenementen	TOTAAL
2018	133.710	86.739	220.449
2017	114.629	68.936	183.565
2016	114.507	71.089	185.596
2015	117.857	65.749	183.606
2014	114.868	77.549	192.417
2013	91.383	70.931	162.314
2012	105.388	36.536	141.924
2011	122.935	65.054	187.989

Boekjaar	Aantal culturele evenementen	Aantal commerciële evenementen	TOTAAL
2018	472	466	938
2017	464	375	839
2016	496	332	828
2015	503	356	859
2014	471	342	813
2013	450	407	857
2012	417	308	725
2011	414	306	720

We realiseerden de afgelopen twee jaar een groei in het aantal bezoekers van 16,7%. Het effect van Culturele Hoofdstad Leeuwarden was onmiskenbaar. We zagen echter dat ook onze reguliere voorstellingen meer bezoekers trokken. Onze gemiddelde zaalbezetting was 59,7%, tegenover 47,7% in 2017.

Ticketmatic

De afdeling marketing implementeerde in 2018 de nieuwe versie van Ticketmatic waardoor de ticketprofielen van de gasten beter geanalyseerd konden worden. Belangrijk daarbij is dat we deze gegevens uitsluitend gebruiken in overeenstemming met de AVG-privacyregelgeving. We bieden onze klanten de keuze om wel of niet onze updates en tips te ontvangen en zijn transparant over hoe we hun gegevens bewaren.

Met de nieuwe stijl van de mailings en nieuwsbrieven die we in 2018 invoerden bereiken we meer doelgericht de verschillende doelgroepen. De afdeling marketing heeft daarbij stappen gezet om ons systeem van forecasting verder te ontwikkelen: we analyseren onze publieksgroepen om overeenkomsten te identificeren en cross-overs tot stand te brengen. Daarmee sturen en monitoren we hoe het publiek zich ontwikkelt.

De afdeling marketing van De Harmonie kiest bewust voor een zo persoonlijk mogelijke benadering van onze bezoekers, met respectvolle en serieuze aandacht voor alle betrokken consumenten.

Een belangrijke beweging in onze communicatie en marketing is dat voorstellingen, concerten en evenementen thematisch aan elkaar verwant zijn. Zo hebben we in 2018 een serie thematische brochures gemaakt voor een veelvoud aan evenementen en voorstellingen. Of het nu gaat om Big Data of voorstellingen gericht op vrouwen; we kiezen er voor om te inspireren. En om te versterken. De kruisbestuiving is in 2018 ook daadwerkelijk tot stand gekomen.

Ook integreren we onze mailingen, social media en website meer met elkaar.

In het bereiken van doelgroepen werkt de afdeling niet alleen samen met Neushoorn en het Fries Museum, maar ook met dbieb en bijvoorbeeld de onderwijsinstellingen.

De Harmonie werkt aan bereik onder mensen met beperkingen. Met stichting "Vier het Leven" werkt De Harmonie samen om ouderen te laten genieten van onze klassieke concerten. Ook heeft de afdeling marketing in 2018 afspraken gemaakt met 'Komt het zien', een project waarbij blinden een voorstelling bijwonen met een speciale blindentolk.

Vrienden van De Harmonie (Loyaliteitsprogramma)

De Harmonie heeft 3.500 vrienden die zeer regelmatig kaarten kopen en een grote verbondenheid voelen met het theater. Zij zijn de kern van ons publiek, diehard-bezoekers die veelvuldig komen en die het meest open staan voor nieuwe makers en internationale programmering. Daarnaast is er een grote groep bezoekers die vooral op laagdrempelig repertoire afkomen: het is voor De Harmonie van belang dat deze groep zich welkom en gehoord voelt in het theater.

In 2018 was de respons van de vrienden zo groot, dat de speciale Vrienden Previewavond in de Aegonzaal volledig uitverkocht was. Ruim 800 Vrienden bezochten de avond en genoten van de previews (zowel in de vorm van eigen filmpjes, maar ook van liveoptredens). Dit was voor het eerst sinds we de avond in de huidige vorm invullen. Ook de start van de verkoop was deze avond bijzonder goed.

De Gouden Toegift

In 2018 is ook de theaterkrant 'Gouden Toegift' in stijl aangepast aan de nieuwe corporate lijn van De Harmonie. De krant, die in 2018 twee keer is verschenen, wordt volledig geschreven en ontworpen door de afdeling marketing. Inmiddels is het succes van de krant zo groot, dat ook andere theaters interesse tonen in De Gouden Toegift en het sales effect wat de krant telkens weet te veroorzaken. Zo verkochten we bij de release van de voorjaarseditie alleen al 4500 tickets.

Zowel de Vrienden van De Harmonie als de 'veelbezoekers' en de lezers van de Leeuwarder Courant waarderen de theaterkrant zeer. Zo merken we uit de reacties. De Gouden Toegift is inmiddels een sterk eigen merk geworden dat een ontegenzeggelijke positieve bijdrage weet te leveren aan de herkenbaarheid en profilering van het merk De Harmonie bij een breed publiek.

Uitverkocht Award

In 2018 heeft de afdeling marketing een nieuw instrument bedacht en ingezet: De Uitverkocht Award. Deze Award heeft als doel het succes van de voorstellingen te communiceren. Daarbij laat de award ook zien dat het nog altijd zin heeft om snel tickets bij De Harmonie te reserveren. We verschuiven de focus dus naar het succes. Bijkomend voordeel is dat we de artiesten en de impresariaten in het zonnetje kunnen zetten waarmee we onze band met hen versterken.

Via social media delen vele artiesten de uitreiking van de awards. Natuurlijk publiceren we zelf via al onze online kanalen ook de foto's en filmpjes van de uitreiking. Hiermee creëren we veel free publicity.

Social Media

De Harmonie heeft in 2018 sterk ingezet op social media. Het is dan ook fijn om te constateren dat wij op Facebook inmiddels behoren tot de top 3 van de Nederlandse theaters (een positie die we in 2019 verder willen versterken tot de eerste plaats!).

De Harmonie heeft in 2018 26.300 volgers op Facebook, 1890 op Instagram en 7100 op Twitter. Daarbij bevat het eigen YouTube kanaal van De Harmonie inmiddels legio veelal zelf gemaakte filmpjes, vlogs en trailers.

Ook de website van De Harmonie is in constante ontwikkeling. In 2018 kwamen er pagina's bij speciaal voor het internationale publiek en hebben we de inhoud van de site onder de loep genomen. Onder het publiek is de site een belangrijke bron van informatie. Zo bezochten in 2018 zo'n 410.000 mensen harmonie.nl. Dit is 26,7% meer bezoekers dan in 2017.

Educatie

De Harmonie bracht in 2018 51 jeugdvoorstellingen op de planken, voor in totaal 9.203 jonge bezoekers. We werken bij het bereiken van dit publiek samen met een groot aantal scholen in de regio, scholen die qua profiel sterk uiteenlopen. In samenwerking met Kunstkade, Keunstwurk en de verschillende scholen ontwikkelde De Harmonie educatieve programma's op scholen, die worden gekoppeld aan de voorstellingen. Op het totaal van 9.203 man konden we 2.311 jonge bezoekers ontvangen op speciale jeugdevenementen zoals het festival Oerknal.

Alle basisscholen uit de gemeente Leeuwarden zijn aangesloten bij het Kunstmenu Leeuwarden. Dit betekent dat iedere leerling minimaal twee keer per schooljaar een culturele activiteit onderneemt en De Harmonie ontvangt in het kader van Kunstmenu jaarlijks 2.500 leerlingen. Daarnaast werken we ook voor het voortgezet onderwijs sinds twee jaar samen met Kunstkade om meer scholen uit Leeuwarden te bereiken, wat komend seizoen uitmondt in een 2^e Art Trip voor vmbo-scholieren.

Meest Gastvrije Theater van Nederland

Bijzonder was het om het drukke jaar te mogen afsluiten met een prachtige prijs: Het Meest Gastvrije Theater van Nederland. De Harmonie mocht deze ontvangen voor de goede band met het publiek en met name de service en warme ontvangst van de artiesten. De prijs is dan ook afkomstig van de kunstenbond van het FNV. Een jaar lang hebben alle aangesloten acteurs, regisseurs en theatermakers kunnen stemmen op alle theaters in Nederland. Uit handen van voorzitter Frits Lambrechts en in aanwezigheid van onder andere Huub Stapel en Roel Oostra ontving Stadsschouwburg De Harmonie op 27 november de award waarmee we een jaar lang titeldrager zijn geworden als het Meest Gastvrije Theater van Nederland.

3. Horeca & Event

Natuurlijk heeft ook de afdeling Horeca & Events in 2018 een zeer druk jaar achter de rug. Een jaar met heel veel hoogtepunten en met de beste omzet ooit.

In het kielzog van Culturele Hoofdstad, trok zakelijk Nederland massaal naar Leeuwarden en velen maakten van De Harmonie de uitvalbasis voor zakelijke evenementen. Daarnaast was het voor de afdeling een bijzonder jaar vanwege de aansturing van de operationele zijde van de speciale LF2018 programmering (Strangers on Stage).

Commerciële hoogtepunten

Een aantal grote events waar de afdeling met trots op terugkijkt is;

- Het twee jaarlijkse congres van het NIOC waarbij ruim elfhonderd gasten de Harmonie hebben bezocht
- SPOT-Live Congres (voorheen VSCD-congres): hét jaarlijkse symposium voor de Nederlandse Schouwburgen
- ISPA Congres (International Society of the Performing Arts) wordt tweemaal per jaar gehouden: een 'wintercongres' in New York en de zomereditie in Leeuwarden.

Daarnaast heeft De Harmonie met trots de volgende events gehuisvest:

- Het ondernemersgala van VNO/NCW regio Noord
- Waddenzee conferentie met daarin een Trilateraal overleg
- Het jaarcongres van Stichting Lezen
- De inspiratiebeurs van het UWV
- Het Noorderlink congres met ruim negenhonderdvijftig bezoekers.

Spin in het web

Werken als een spin in het web; zo heeft de afdeling zich het afgelopen jaar bewezen. Met maar liefst 22 producties en 38 voorstellingen heeft de afdeling Horeca & Events laten zien professioneel en effectief te werk te gaan.

Bijzonder was dat De Harmonie het toneel was van de *Officiële Opening van Culturele Hoofdstad*, compleet met de aanwezigheid van het koninklijke paar. Daarnaast was ook de samenwerking met Royale de Luxe een bijzonder succesvolle. De Harmonie ontving de makers van 'De Reuzen' en fungeerde als goed onderkomen voor de ruim 150 crewleden en 500 vrijwilligers. Ook creëerde De Harmonie een heus *Reuzen-café*, geopend tijdens het event.

Financieel

Dankzij de vele zakelijke en culturele evenementen en de horeca-opbrengsten bij voorstellingen is in 2018 het begrote resultaat ruimschoots behaald. Efficiënt werken stond centraal. Met het in gebruik nemen van kengetallen is de afdeling processen gaan monitoren. Ook het strakker sturen op een aantal kengetallen heeft bijgedragen aan de gewenste resultaten. Op deze manier kan De Harmonie beter dan vorig jaar sturen op resultaatverbetering.

Duurzaam

Om het Green Key Gold te kunnen behouden vond in 2018 opnieuw een keuring plaats. Deze keuring heeft De Harmonie glansrijk doorstaan waardoor het gouden certificaat is verlengd. Mooi bijkomend effect is dat het duurzaamheidscertificaat ook leidt tot steeds meer bewustwording onder de medewerkers van De Harmonie. Vanuit de buitenwereld merkt De Harmonie ook het effect van haar groene beleid. Steeds meer opdrachtgevers zijn op zoek naar partners die duurzaam opereren.

4. Techniek en Facilitair

Voor Techniek en Facilitair was het afgelopen jaar spannend en uitdagend. Een jaar waar het uiterste van het team werd verlangd, met name op het gebied van de planning en de voorbereiding. Terugblikkend is De Harmonie trots op de wijze hoe de niet alledaagse buitenlandse voorstellingen, de vele congressen en alle adhoc activiteiten met succes zijn uitgevoerd. Mede door de tijdige investeringen in moderne videoapparatuur, beamers en schermen waren we op technisch gebied wat betreft de evenementen goed voorbereid op de eisen van de tijd.

De personele veranderingen binnen het team hebben er voor gezorgd dat De Harmonie goed voorbereid de uitdagingen tegemoet heeft kunnen zien. Het afgelopen jaar heeft echter ook laten zien dat veel apparatuur en infrastructuur, die nog stamt uit de tijd van de bouw van het huidige pand (nu zo'n 25 jaar gelden), dringend moet worden vervangen. De

financiële gevolgen hiervan zijn afgelopen jaar in kaart gebracht. De volgende stap is dat er prioriteiten moeten worden aangebracht in het vervangen van dit materiaal.

Facilitair en gebouwenbeheer

Door de grote hoeveelheid voorstellingen en events, met name ook in de anders zo rustige zomerperiode, was de tijd te beperkt om grote onderhoudsprojecten uit te voeren. Daardoor lag de focus met name op de voorbereiding van de toekomstige projecten zoals de noodzakelijke investeringen binnen de technische dienst op het gebied van de vervanging van o.a. de geluids- en lichtinstallaties, de theaterdoeken en de dimmers.

Op het gebied van gebouwenbeheer is er vooral gewerkt aan planvorming voor de vervanging van de tribune van de kleine-zaal en de aanpassing van de entree. De goede samenwerking met de gemeente heeft er toe geleid dat De Harmonie volledig betrokken is bij projecten die door de Gemeente Leeuwarden worden uitgevoerd. Voorbeelden zijn hier het moderniseren van het waterleidingsysteem, het vervangen van de verlichting door LED en het verplaatsen van de fietsenhok-ingang. Bij de voorbereiding van de toekomstige projecten zoals o.a. de nieuwe koelinstallatie voor de grote en de middenzaal, de vervanging van de regeling van de klimaatinstallatie, revisie van de vrachtwagenheffer en de vervanging van de hoofdschakelinrichting is De Harmonie volledig betrokken. Hierdoor werd en wordt een optimaal resultaat bereikt op het gebied van onze eigen functionaliteit, bedrijfsvoering en energiebesparing.

Door het voltooiën van gemeenschappelijke trajecten en het verder optimaliseren van de inregeling van de klimaatinstallaties en de bijdrage van de zonnepanelen, konden we halverwege 2018 constateren dat het energieverbruik daalde. Nu begin 2019, mogen we vaststellen dat dit geen incident was, maar een trend, die leidt tot een energiebesparing van 15% in vergelijking met het gemiddelde van de afgelopen tien jaar.

Veiligheid

De afgelopen zes jaar is samen met de Gemeente Leeuwarden hard gewerkt om de veiligheid voor de bezoekers en de medewerkers binnen De Harmonie te verbeteren. Waar vooral de Gemeente Leeuwarden heeft geïnvesteerd in het verbeteren van de bouwkundige zaken en het vervangen van de desbetreffende installaties heeft De Harmonie de organisatorische kant kunnen voltooiën. Op basis van de RIE zijn zoveel mogelijk risico's geëlimineerd en is de BHV-organisatie opnieuw opgezet. Het ontruimingsplan is herschreven en voor de medewerkers is alles samengevat in een overzichtelijk naslagwerk. De laatste veiligheidsinspectie door de gemeente is, in tegenstelling tot eerdere jaren, met een positief resultaat afgesloten.

ICT

ICT is binnen De Harmonie een steeds grotere en belangrijkere rol gaan spelen, met name bij evenementen en bij voorstellingen. Er is geen evenement meer zonder de inzet van wifi, computers, clouds en netwerken. Waar USB-sticks een aantal jaren geleden nog hip waren, is dat nu "old school". De netwerken van het gebouwenbeheer, de kantoren, de telefonie en evenementen worden aan elkaar verbonden en het verwachtingsprofiel van onze bezoekers, klanten en medewerkers is erg hoog.

Hierdoor is De Harmonie in 2017 al begonnen de netwerkbekabeling in het gebouw te vervangen. Een project dat zich in 2018 grotendeels heeft voortgezet en meteen volop is ingezet. De ervaringen en opgedane kennis van het afgelopen jaar zijn een prima

vertrekpunt om de ICT-structuur zowel organisatorisch en als ook virtueel en fysiek binnen de Harmonie opnieuw te structureren.

Meerjarig onderhoudsplan

Het meerjarig onderhoudsplan (MOP) is binnen De Harmonie een belangrijk instrument geworden om toekomstige financiële behoeftes voor het onderhoud van het gebouw en de vervangingen van het inventaris goed in kaart te brengen. Aangezien de eerste vastgelegde periode van twintig jaar in 2018 afliep, is De Harmonie al eerder gestart om de volgende 20 jaar goed in kaart te brengen. In het afgelopen jaar zijn deze gegevens verder geconcretiseerd, hetgeen er toe heeft geleid dat er een overzichtelijke rapportage voorhanden is als basis voor de verdere gesprekken met de gemeente Leeuwarden.

5. Financiën

Exploitatie 2018

In financiële zin was 2018 een zeer goed jaar. Na enkele jaren van verliezen c.q. zeer beperkte positieve resultaten, werd 2018 afgesloten met een aanzienlijk positief resultaat van € 258.110¹ (). Dit was beduidend meer dan de afgelopen jaren (2016: € 2.678, 2017: € 2.923) en dan begroot voor 2018 (€ 13.000).

Dit hogere resultaat is met name veroorzaakt door een hoger resultaat uit horeca (€ 70.040 hoger) en vooral verhuringen (€ 273.523 hoger) dan begroot. Ook het resultaat uit voorstellingen was hoger dan begroot (€ 71.172 hoger) en de Strangers on Stage - serie leverde een positief resultaat op van € 82.952, waarvan 20% (€ 16.590) bijdroeg aan het resultaat van De Harmonie en de overige 80% ten gunste van LF2018 kwam. Alleen het eigen programma van De Harmonie met overige extra activiteiten in het kader van het Culturele Hoofdstadjaar liet een negatieve bruto resultaatbijdrage zien van € 66.352 (begroot: € nihil).

De gemeentelijke subsidie werd in 2018 voor het eerst sinds een aantal jaren geïndexeerd, wat per saldo een positieve resultaatbijdrage gaf van € 42.342². De vaste kosten waren per saldo in lijn met de begroting. Alleen de kosten voor onderhoud van het pand waren lager dan gebruikelijk, aangezien er vanwege de zware gebouwbezetting weinig gelegenheid was voor het uitvoeren van onderhoudswerkzaamheden. De in 2018 gerealiseerde onderbesteding op afschrijvingen en onderhoud (€ 121.442) is gedoteerd aan de Egalisatierekening extra afschrijvingen.

De variabele kosten (met name personeelslasten en marketingkosten) waren hoger dan begroot. Dit hangt direct samen met het hogere activiteitenniveau.

Verwachtingen 2019

De gemeente heeft aangekondigd dat de extra € 300.000 resultaatbijdrage die De Harmonie de afgelopen 5 jaar ontving, met ingang van 2019 niet langer wordt toegekend. Dit heeft tot gevolg dat de begroting voor 2019 uitkomt op een resultaat van € 298.500 negatief. Overigens is inmiddels bekend geworden dat de gemeentelijke subsidie ook voor boekjaar 2019 wordt geïndexeerd, waardoor het begrote resultaat met ca € 42.000 verbetert.

¹ Dit betreft het resultaat na de dotatie ad € 121.442 aan de Egalisatiereserve extra afschrijvingen ten behoeve van onderhoud aan en investeringen in pand en inventaris.

² De bruto indexatie bedroeg € 67.162; na aftrek van de indexatie van de gemeentelijke huur en de indexatie van de jaarlast op basis van het meerjarenonderhoudsplan resteert € 42.342.

De verwachting is dat het geprognosticeerde negatieve resultaat 2019 eenmalig gedekt zal kunnen worden uit de eigen reserve, die als gevolg van het resultaat 2018 sterk is toegenomen. Voor boekjaar 2020 zal er evenwel in de kosten en in de programmering gesneden moeten worden om op een positief resultaat uit te komen.

6. Nieuwe directeur

In 2018 is De Harmonie gestart met de zoektocht naar een nieuwe directeur. Door de verlenging van de aanstelling van de huidige directeur, Arthur Oostvogel in verband met het LF2018 jaar, is deze zoektocht wat later gestart. Met de hulp van adviesbureau Beljon Westerterp is het gelukt om in 2019 over te gaan tot de aanstelling van Marijke van der Woude als nieuwe directeur.

7. Samenwerking Neushoorn

De Harmonie en Neushoorn vinden dat de energie van LF2018 een goed vervolg verdient en willen de komende jaren samen zoveel mogelijk mensen met kunst en cultuur in aanraking brengen en tegelijkertijd het eigen publieksbereik bestendigen en vergroten. Uitgangspunt is het artistieke klimaat van de stad en regio op peil te houden en blijvend te stimuleren. Zo blijft het culturele aanbod voor de stad en regio ook de komende jaren aantrekkelijk.

Om te zorgen voor impact zoeken beide instellingen elkaar op om samen bij te dragen aan een spannende en bruisende cultuurstad en -regio. Vertrekpunten zijn de sterke en bekende merken van De Harmonie en Neushoorn. Vanuit hier zoeken beide instellingen naar een vruchtbare samenwerking waarbij naar meerwaarde wordt gestreefd op zowel het gebied van de artistieke inhoud als op het gebied van een breed publieksbereik.

Neushoorn en De Harmonie werken in 2018 samen op het gebied van techniek, marketing en afstemming van de programmering. Deze samenwerking krijgt in 2019 een vervolg.

8. Bestuur

In 2018 hebben er geen wijzigingen plaatsgevonden met betrekking tot de samenstelling van het bestuur.

Het bestuur bestaat per 31 december 2018 uit de volgende leden:

De heer S. Jansen, voorzitter
De heer M. Perquin, penningmeester
Mevrouw M. Miltenburg, secretaris
De heer J. Zeinstra, bestuurslid
De heer M. de Jong, bestuurslid
De heer K. Terpstra, bestuurslid

9. Tot slot

De Harmonie kijkt met een dikke glimlach terug op 2018. Het jaar waarin Leeuwarden en Fryslân zich Culturele Hoofdstad van Europa mochten noemen was heel druk, intensief en bijzonder. De stadsschouwburg heeft alle voorstellingen en events met open armen ontvangen en is trots op de resultaten.

Vele bijzondere samenwerkingen zijn ontstaan. Samenwerkingen die ook na 2018 een brug zullen slaan. Leeuwarden, de culturele samenwerkingspartners en De Harmonie staan op de kaart. Hiermee bevat de 'legacy' niet alleen gouden herinneringen, maar ook een gezonde basis voor een sterke profilering in de toekomst.

Namens het bestuur van de Stichting Cultureel Centrum De Harmonie
S. Jansen, voorzitter

Jaarrekening

Stichting Cultureel Centrum De Harmonie
te Leeuwarden

BALANS PER 31 DECEMBER 2018 (na resultaatbestemming)

ACTIVA		31-12-2018	31-12-2017
		€	€
<u>Vaste activa</u>			
Materiële vaste activa	[1]	673.079	717.993
<u>Viottende activa</u>			
Vorraden		31.379	32.951
Vorderingen			
Vordering op Gemeente		56.568	64.067
Handelsdebiteuren	[2]	249.259	265.707
Belastingen en premies Sociale			
verzekeringen	[3]	73.294	63.733
Overige vorderingen en overlopende activa	[4]	569.887	296.521
		949.008	690.028
Liquide middelen	[5]	2.557.472	2.450.691
		4.210.938	3.891.663
PASSIVA		31-12-2018	31-12-2017
		€	€
<u>Eigen vermogen</u>	[6]		
Stichtingskapitaal		45	45
Algemene reserve		309.627	51.517
		309.673	51.563
<u>Egalisatiereserves</u>	[7]		
Extra afschrijvingen		921.058	799.616
Rente		491.660	491.660
		1.412.718	1.291.276
<u>Voorzieningen</u>	[8]		
Voorziening jubileumuitkeringen		53.000	55.000
<u>Kortlopende schulden</u>			
Crediteuren		651.138	588.348
Schuld aan Gemeente		4.003	-
Belastingen en premies Sociale			
verzekeringen	[9]	72.416	71.641
Overige schulden en overlopende passiva	[10]	1.707.989	1.833.835
		2.435.547	2.493.824
		4.210.938	3.891.663

Stichting Cultureel Centrum De Harmonie
te Leeuwarden

STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2018

		<u>Realisatie 2018</u>	<u>Begroting 2018</u>	<u>Realisatie 2017</u>	
		€	€	€	
Baten					
Voorstellingen	[11]				
Recette voorstellingen		2.083.575	1.535.000	2.105.323	
Kosten voorstellingen		<u>1.922.903</u>	<u>1.445.500</u>	<u>2.138.533</u>	
		160.672	89.500	-33.210	
Strangers on Stage					
Recette	[12]	138.912	45.000	-	
Bijdrage LF2018		682.573	375.000	-	
Kosten		<u>804.895</u>	<u>420.000</u>	<u>-</u>	
		16.590	-	-	
Overige extra activiteiten LF2018	[13]				
Omzet extra activiteiten		80.238	71.000	-	
Bijdrage Stichting Surplus		187.636	387.000	70.000	
Kosten		<u>334.226</u>	<u>458.000</u>	<u>70.000</u>	
		-66.352	-	-	
Horeca	[14]				
Omzet horeca		1.397.496	1.200.000	874.455	
Directe kosten horeca		451.691	384.000	278.141	
Personeelskosten horeca		<u>689.765</u>	<u>630.000</u>	<u>572.369</u>	
		256.040	186.000	23.945	
Huren	[15]				
Omzet huren		718.085	393.000	416.378	
Kosten huren		<u>93.561</u>	<u>42.000</u>	<u>61.018</u>	
		624.523	351.000	355.359	
Saldo uit doelstellingen		991.474	626.500	346.095	
Subsidiebatens					
Gemeentelijke exploitatiesubsidie		1.754.867	1.762.000	1.714.453	
Bijdrage Stichting Surplus		49.132	40.000	39.245	
SRP-subsidie		<u>37.500</u>	<u>37.500</u>	<u>37.500</u>	
		1.841.499	1.839.500	1.791.199	
SOM DER BATEN		2.832.973	2.466.000	2.137.294	
Lasten					
Personeelslasten	[16]	1.786.205	1.652.000	1.576.663	
Huisvesting & inventarissen	[17]				
Afschrijvingen		159.666	437.000	135.570	
Onderhoud		437.774	283.000	513.939	
Huur gebouw		955.332	955.000	941.214	
Overige huisvestingskosten		<u>336.371</u>	<u>378.000</u>	<u>341.451</u>	
		1.889.143	2.053.000	1.932.174	
Af: Ontvangen doelsubsidies		<u>1.675.133</u>	<u>1.668.000</u>	<u>1.648.355</u>	
		214.010	385.000	283.819	
Beheer & administratielasten	[18]	146.271	173.000	129.766	
Verkoop & promotielasten	[19]	234.038	190.000	179.990	
Overige baten & lasten	[20]	66.673	53.000	-78.964	
Rentebaten & -lasten					
Rentebaten en soortgelijke opbrengsten		-120	-5.000	-1.058	
Rentelasten en soortgelijke lasten		<u>-</u>	<u>5.000</u>	<u>-</u>	
		-120	-	-1.058	
SOM DER LASTEN		2.447.078	2.453.000	2.090.217	
Exploitatieresultaat uit gewone bedrijfsuitoefening voor belastingen		385.895	13.000	47.076	

Stichting Cultureel Centrum De Harmonie
te Leeuwarden

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
	€	€	€
Exploitatieresultaat uit gewone bedrijfsuitoefening voor belastingen (transport)	385.895	13.000	47.076
Vennootschapsbelasting	6.342	-	-
Exploitatieresultaat uit gewone bedrijfsuitoefening na belastingen	379.553	13.000	47.076
Dotatie aan egaliseringsreserve [21]	121.442	-	44.153
Toevoegingen / onttrekkingen aan bestemmingsreserves	-	-	-
Toevoeging (onttrekking) aan de algemene reserve	258.110	13.000	2.923
 RESULTAATBESTEMMING			
Dotatie aan egaliseringsreserve	121.442	-	44.153
Toevoeging aan de algemene reserve	258.110	13.000	2.923
	379.553	13.000	47.076

ALGEMENE TOELICHTING

De doelstelling van Stichting Cultureel Centrum "De Harmonie" is het bevorderen van het culturele leven in Leeuwarden en de exploitatie van Stadsschouwburg De Harmonie, mede gelet op de functie van de stad als hoofdstad van Fryslân.

Het eigendom van Stadsschouwburg De Harmonie is in handen van de gemeente. Stichting Cultureel Centrum "De Harmonie" is huurder van het gebouw.

ALGEMENE GRONDSLAGEN VOOR DE OPSTELLING VAN DE JAARREKENING

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 640 "Organisaties zonder winststreven".

De jaarrekening is opgemaakt op basis van historische kostprijs. De waardering van activa en passiva geschiedt, voor zover niet anders vermeld, tegen nominale waarde. Baten worden toegerekend aan de periode waarin ze zijn gerealiseerd. Lasten worden verantwoord in het jaar waarin ze voorzienbaar zijn.

In de jaarrekening van de stichting zijn tevens de cijfers verwerkt van Ruiterskwartier B.V. Vanwege het beperkte financiële belang van deze B.V. en vanwege het beperkte inzicht wat dit met zich mee zou brengen, is er voor gekozen om niet afzonderlijk een enkelvoudige en een geconsolideerde jaarrekening op te nemen.

Omwille van de vergelijkbaarheid zijn bepaalde vergelijkende cijfers over het voorgaande boekjaar aangepast c.q. geherrubiceerd. Deze aanpassingen en herrubriceringen hebben geen invloed gehad op de hoogte van het vermogen en het resultaat.

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Materiële vaste activa

De waardering van de materiële vaste activa is gebaseerd op de aanschafprijs, verminderd met afschrijvingen, eventuele investeringsbijdragen en eventuele beschikkingen over reserves. Op de activa wordt lineair afgeschreven. Deze afschrijving is gebaseerd op de economische levensduur. De afschrijvingspercentages zijn vermeld in de staat van activa. Afschrijving vindt voor het eerst plaats in het jaar van aanschaf, over de duur van een half jaar.

Vorraden

De voorraden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of lagere netto-opbrengstwaarde. Deze lagere netto-opbrengstwaarde wordt bepaald door individuele beoordeling van de voorraden.

Vorderingen

Vorderingen worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, welke gemakshalve gelijk wordt gesteld aan de nominale waarde onder aftrek van voorzieningen wegens oninbaarheid.

Eigen Vermogen

Ongedekte tekorten komen ten laste van het eigen vermogen. Ingeval het eigen vermogen ontoereikend is voor de aanzuivering van de tekorten zal verrekening zo mogelijk plaats vinden door inhaal in de exploitaties van de navolgende jaren of wordt het tekort door de Gemeente Leeuwarden voor haar rekening genomen, middels aanvullende subsidie.

Vorzieningen

Algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving rechtvaardigen het vormen van voorzieningen voor:

- kosten die nog in een volgend boekjaar gemaakt zullen worden en hun oorsprong vinden in het boekjaar of in voorgaande boekjaren;

De voorziening jubileumkosten is gevormd om de kosten van toekomstige ambtsjubilea te kunnen voldoen. De voorziening is gewaardeerd tegen contante waarde, rekening houdend met de verwachte vertrekken en verwachte salarisstijgingen.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde.

Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Dit is meestal de nominale waarde.

GRONDSLAGEN VOOR RESULTAATBEPALING

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties en verrichte diensten enerzijds en anderzijds de kosten en andere lasten van het jaar, gewaardeerd tegen historische kostprijzen.

Baten

De netto-omzet betreft de opbrengst van de in het verslagjaar aan derden geleverde goederen en diensten na aftrek van kortingen en omzetbelasting.

Afschrijvingen

De afschrijvingen op de materiële vaste activa zijn berekend door middel van vaste percentages van de aanschaffingswaarde op basis van de verwachte economische levensduur. Boekwinsten en -verliezen bij verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen.

Rentebaten en -lasten

De rentebaten en -lasten betreffen de op de verslagperiode betrekking hebbende renteopbrengsten en -lasten.

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2018

1. Materiële vaste activa

	2018	2017
	€	€
Boekwaarde per 1 januari	717.993	618.765
Investerings	116.160	235.932
Afschrijvingen	-161.074	-136.704
Boekwaarde per 31 december	<u>673.079</u>	<u>717.993</u>

Voor een specificatie van de materiële vaste activa wordt verwezen naar bijlage 1.
In bijlage 2 is een specificatie van de investeringen 2018 opgenomen.

2. Handelsdebiteuren

Een voorziening voor oninbaarheid wordt niet noodzakelijk geacht (ultimo 2017: nihil).

3. Belastingen en premies Sociale verzekeringen

	31-12-2018	31-12-2017
	€	€
Omzetbelasting 4e kwartaal	74.670	68.899
Suppletie boekjaar	-1.376	-5.166
	<u>73.294</u>	<u>63.733</u>

4. Overige vorderingen en overlopende activa

	31-12-2018	31-12-2017
	€	€
Diverse voorschotten en betalingen onderweg	128.504	162.081
Depot TNT Post	8.935	8.935
Nog te ontvangen rente	120	1.058
Nog te ontvangen restitutie energiebelasting	29.123	31.500
Nog te verrekenen Fries Straat Festival	3.500	45.062
Nog te ontvangen van LF2018 inzake Strangers on Stage	101.250	-
Nog te ontvangen St. Surplus	251.768	195
Nog te ontvangen overig	46.687	47.691
	<u>569.887</u>	<u>296.521</u>

Onder de overige vorderingen is een vordering opgenomen ad € 40.306, waarop een voorziening wegens mogelijke oninbaarheid in mindering is gebracht ad € 20.306.

5. Liquide Middelen

	31-12-2018	31-12-2017
	€	€
Kas	25.819	26.657
Rabobank	1.420.699	1.288.094
ING Bank	30.750	56.793
Rabobank spaarrekening	1.080.204	1.079.147
Betalingen onderweg	0	0
	<u>2.557.472</u>	<u>2.450.691</u>

**Stichting Cultureel Centrum De Harmonie
te Leeuwarden**

De liquide middelen bestaan uit vooruitontvangen opbrengsten van verkochte kaarten en abonnementen inzake de periode 1 januari tot en met 30 juni 2019, voor een bedrag van circa € 1.000.000.

Per juli 2017 is een bankrekening bij de Rabobank geopend ten behoeve van de voorstellingen van Strangers on Stage in 2018 in het kader van Culturele Hoofdstad. Het geld op deze rekening mag alleen worden besteed aan deze voorstellingen. Het saldo op deze bankrekening (ultimo boekjaar: € 171.890) staat derhalve niet ter vrije beschikking.

Om incidentele liquiditeitstekorten op te kunnen vangen, is er een kredietfaciliteit op de rekening-courant met Rabobank overeengekomen van maximaal € 150.000.
De debetrente is gelijk aan de Rabobank Basisrente, met een minimum van 0% per jaar, verhoogd met een opslag van 2,75%.

6. Eigen vermogen

	31-12-2018	31-12-2017
	€	€
Stichtingskapitaal	45	45

Algemene reserve

	2018	2017
	€	€
Stand per 1 januari	51.517	48.594
Bij: resultaat boekjaar	258.110	2.923
Stand per 31 december	309.627	51.517

7. Egalisatiereserves

	31-12-2018	31-12-2017
	€	€
Egalisatiereserve extra afschrijvingen	921.058	799.616
Egalisatiereserve rente	491.660	491.660
	1.412.718	1.291.276

Egalisatiereserve extra afschrijvingen

	2018	2017
	€	€
Stand per 1 januari	799.616	755.463
Bij: dotaties	121.442	44.153
Af: onttrekkingen	-	-
Stand per 31 december	921.058	799.616

Egalisatiereserve rente

	2018	2017
	€	€
Stand per 1 januari	491.660	491.660
Bij: dotaties	-	-
Af: onttrekkingen	-	-
Stand per 31 december	491.660	491.660

**Stichting Cultureel Centrum De Harmonie
te Leeuwarden**

Met ingang van 2001 worden de gemiddelde rente- en afschrijvingskosten, berekend over een periode van 20 jaar en gebaseerd op de "Rapportage Uitkomsten Onderhandelingen Bestuur Cultureel Centrum De Harmonie-Gemeente Leeuwarden", door de gemeente aan De Harmonie vergoed. Conform dit onderhandelingsresultaat dient het verschil tussen de vergoeding en de werkelijke kosten te worden gedoteerd aan de egalisatiereserves. Indien de werkelijke kosten in enig jaar hoger zijn dan de ontvangen vergoeding, dient het verschil ten laste van de reserves te worden gebracht. Met ingang van boekjaar 2016 wordt niet meer gedoteerd aan deze egalisatiereserve.

8. Voorzieningen

	31-12-2018	31-12-2017
	€	€
Voorziening kosten jubilea	53.000	55.000
	<u>53.000</u>	<u>55.000</u>
	2018	2017
	€	€
Voorziening kosten jubilea		
Stand per 1 januari	55.000	60.000
Dotaties	3.000	8.000
Onttrekkingen/vrijval	-5.000	-13.000
Stand per 31 december	53.000	55.000
	<u>53.000</u>	<u>55.000</u>

De voorziening jubileumkosten is gevormd om de kosten van toekomstige ambtsjubilea te kunnen voldoen. Op basis van het actuele personeelsbestand en gezien het gemiddelde aantal dienstjaren van het aanwezige personeel staat tegenover de onttrekking van 2018 ad € 5.000 een dotatie van € 3.000 waardoor per saldo over het boekjaar een onttrekking aan de voorziening is geboekt van € 2.000.

9. Belastingen en premies sociale verzekeringen

	31-12-2018	31-12-2017
	€	€
Vennootschapsbelasting	6.397	-
Loonheffing	58.848	67.504
Pensioenpremies	7.171	4.137
	72.416	71.641
	<u>72.416</u>	<u>71.641</u>

Met ingang van boekjaar 2016 is Ruiterskwartier B.V. belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. Momenteel vindt op verzoek van De Harmonie overleg plaats met de fiscus aangaande de wijze waarop de grondslag voor belastingheffing bepaald kan worden. In deze gesprekken zullen wij ook de eventuele belastbaarheid van commerciële verhuuropbrengsten in de Stichting meenemen. De betreffende aangiften van Ruiterskwartier B.V. zijn ingediend, maar per heden door de fiscus nog niet definitief afgehandeld. De conform deze aangiften op Ruiterskwartier B.V. betrekking hebbende vennootschapsbelastinglast 2016 tot en met 2018 is ten laste van boekjaar 2018 gebracht. Inzake de Stichting is vooralsnog geen belastinglast verantwoord, aangezien deze nog niet betrouwbaar is vast te stellen.

10. Overige schulden en overlopende passiva

	31-12-2018	31-12-2017
	€	€
Vooruitontvangen recette e.d.	980.367	976.300
Theater- en tegoedbonnen e.d.	50.770	40.256
Nog te betalen voorstellingen e.d.	28.391	23.243
Nog te betalen vakantietoeslag en meeruren	170.923	117.280
Vooruitontvangen van LF2018 inzake Strangers on Stage	-	375.000
Diverse voorschotten en vooruitontvangen opbrengsten	121.721	48.477
Overige nog te betalen kosten	355.817	253.278
	<u>1.707.989</u>	<u>1.833.835</u>

De overlopende passiva bestaan met name uit reeds ontvangen opbrengsten van verkochte kaarten en abonnementen over de periode 1 januari tot en met 30 juni 2019; de prestatie hiervoor wordt in 2019 geleverd aan de abonneementhouders en bezitters van theaterbonnen en tegoedbonnen.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Meerjarige financiële verplichtingen

Huurverplichting

Met ingang van 1 januari 2001 is een huurovereenkomst met de Gemeente Leeuwarden aangegaan. De huurovereenkomst is met ingang van 1 januari 2006 voor onbepaalde tijd verlengd.

De jaarlijkse huursom, over 2018 groot € 955.332 (excl. BTW), wordt jaarlijks aangepast op basis van het prijsindexcijfer 2006=100, alle huishoudens.

Overige verplichtingen

De schoonmaakwerkzaamheden zijn uitbesteed. Hiertoe is per 01-01-1994 een contract voor onbepaalde tijd met Nivo Noord B.V. gesloten. De opzegtermijn is 3 maanden. De kosten, die jaarlijks opnieuw worden vastgesteld, bedroegen voor 2018 circa € 182.000.

Garantiesommen ed

Ultimo 2018 had De Harmonie voor de voorstellingen van het voorjaar 2019 uit hoofde van uitkoop en garantiesommen een verplichting van circa € 821.000 (ultimo 2017: € 612.000).

Overige niet in de balans opgenomen verplichtingen

Als gevolg van het niet (volledig) kunnen voldoen aan de vergunningseisen van de Gemeente Leeuwarden zijn in 1998 een aantal geluidswerende maatregelen getroffen. Deze zijn niet afdoende gebleken. De gemeente verleent nu per jaar een beperkt aantal ontheffingen. Indien dit aantal in enig jaar niet voldoende blijkt te zijn, moet rekening worden gehouden met additionele kosten en/of te derven inkomsten omdat activiteiten geen doorgang kunnen vinden.

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2018

	Realisatie 2018 €	Begroting 2018 €	Realisatie 2017 €
11. Voorstellingen			
Omzet voorstellingen	2.083.575	1.535.000	2.105.323
Kosten voorstellingen	1.922.903	1.445.500	2.138.533
	<u>160.672</u>	<u>89.500</u>	<u>-33.210</u>

Omzet voorstellingen

Recettes	1.792.588	1.372.000	1.811.577
Recettes projecten	5.526	-	60.100
Overige bijdragen voorstellingen	21.633	-	15.557
Bijkomende opbrengsten	661	-	2.303
Administratiekosten tickets	72.479	33.000	52.285
Theaterkosten	190.689	130.000	163.502
	<u>2.083.575</u>	<u>1.535.000</u>	<u>2.105.323</u>

De gerealiseerde recette, totaal € 1.800.738, is 31,25% (€ 429.000) hoger dan begroot en 0,6% (€ 11.000) lager dan voorgaand boekjaar.

Het aantal reguliere voorstellingen (exclusief het Strangers on Stage - programma daalde 358 naar 288, een daling van 19,6%. Het bijbehorende bezoekersaantal daalde met bijna 4.500 van 97.308 tot 92.835, een daling van 4,6%. Het gemiddelde aantal bezoekers per voorstelling steeg van 272 naar 322.

Kosten voorstellingen

Uitkoopssommen e.d.	1.790.093	1.398.000	1.922.777
Bijkomende kosten	88.821	42.500	105.743
Kosten festivals en projecten	43.990	5.000	110.014
	<u>1.922.903</u>	<u>1.445.500</u>	<u>2.138.533</u>

De directe kosten (uitkoopssommen, partagedelen e.d.) laten t.o.v. 2017 een daling van 6,9% zien. In de post Bijkomende kosten zijn o.a. begrepen de kosten van de seizoensopening, auteursrechten, reis- en verblijfskosten van

Het volgende overzicht toont de resultaten van de laatste drie jaren:

	2018	2017	2016
Totaal reguliere voorstellingen			
Aantal voorstellingen	273	358	302
Aantal bezoekers	86.664	97.308	81.388
Gemiddeld aantal bezoekers per voorstelling	317	272	269
 Netto recette	 1.792.588	 1.811.577	 1.451.632
Theaterkosten	190.689	163.502	138.232
Totaal omzet voorstellingen	1.983.277	1.975.079	1.589.864
Uitkoopssommen, partages	1.790.093	1.922.777	1.562.543
Resultaat	<u>193.184</u>	<u>52.302</u>	<u>27.321</u>
 Gemiddelde recette per voorstelling	 6.566	 5.060	 4.807

	<u>Realisatie 2018</u>	<u>Begroting 2018</u>	<u>Realisatie 2017</u>
	€	€	€
12. Strangers on Stage			
Recette	138.912	45.000	-
Bijdrage LF2018	682.573	375.000	-
Kosten	804.895	420.000	-
	<u>16.590</u>	<u>-</u>	<u>-</u>

Samen met LF2018 en Stichting De Theaterdagen heeft De Harmonie in 2018 het programma 'Strangers on Stage' ontwikkeld, een bundeling nationale en internationale theatervoorstellingen met 81 speeldagen in De Harmonie. Aangezien er ten tijde van het opstellen van de begroting 2018 nog geen afspraken met LF2018 waren gemaakt inzake de periode van 10 september 2018 tot het einde van het jaar, is dit deel van het programma niet meegenomen in de begroting 2018 van De Harmonie. De serie bestond in totaal uit 36 voorstellingen. In totaal hebben 10.151 bezoekers een voorstelling uit deze serie bezocht (gemiddeld aantal bezoekers per voorstelling: 282). Uiteindelijk heeft deze serie een positief saldo opgeleverd van € 82.950. Hiervan komt 20% ten bate van De Harmonie en 80% ten bate van LF2018.

13. Overige extra activiteiten LF2018

Omzet extra activiteiten	80.238	71.000	-
Bijdrage Stichting Surplus	187.636	387.000	70.000
Kosten	334.226	458.000	70.000
	<u>-66.352</u>	<u>-</u>	<u>-</u>

Naast de serie 'Strangers on Stage', heeft De Harmonie ook in eigen beheer een programma 2018 ontwikkeld met voorstellingen en gebeurtenissen van uiteenlopende aard. Hiervoor werd door Stichting Surplus een bijdrage toegekend ad € 201.145 ontvangen. In dit programma waren 16 voorstellingen opgenomen, die in totaal 3.857 bezoekers trokken (gemiddeld aantal bezoekers per voorstelling: 241). Op dit jubileumprogramma is een negatief financieel resultaat geboekt van € 66.352.

14. Horeca

Omzet horeca	1.397.496	1.200.000	874.455
Directe kosten horeca	451.691	384.000	278.141
Personeelskosten horeca	689.765	630.000	572.369
	<u>256.040</u>	<u>186.000</u>	<u>23.945</u>

In het culturele hoofdstadjaar 2018 is met € 1.397.496 een aanzienlijk hogere horeca-omzet gerealiseerd dan in 2017 (€ 874.455). De directe overige horecakosten stegen in relatieve zin iets, maar de personeelskosten als percentage van de omzet daalden juist sterk: van 65,6% naar 49,4%. Als gevolg hiervan kwam de resultaatbijdrage van de horeca over 2018 uit op € 256.370 (2017: € 23.945) ten opzichte van een begrote positieve resultaatbijdrage van € 186.000.

Directe kosten horeca

Inkoop	388.652	312.000	245.110
Exploitiemiddelen	33.251	48.000	15.543
Schoonmaak	29.787	24.000	17.489
	<u>451.691</u>	<u>384.000</u>	<u>278.141</u>

De directe kosten horeca (excl. personeelskosten) bedroegen in 2018 32,3% van de omzet, tegen 31,8% in 2017. In de begroting voor 2017 was uitgegaan van 32,0%. Binnen de directe kosten horeca laten de gerealiseerde inkoopkosten in relatie tot de omzet met een percentage van 27,8% een licht daling zien (2017: 28,0%; begroot voor 2018: 26,0%).

Personeelskosten horeca

Medewerkers met een vast dienstverband	336.419	300.000	346.326
Uitzendkrachten	353.346	330.000	226.042
	<u>689.765</u>	<u>630.000</u>	<u>572.369</u>

De personeelskosten horeca zijn in 2018 ten opzichte van 2017 in absolute zin gestegen (€ 117.396), maar uitgedrukt in een percentage van de omzet juist gedaald: 2018: 49,4%, 2017: 65,5%. In de begroting 2018 was uitgegaan van 52,5% personeelskosten. Deze aanzienlijke relatieve daling werd met name veroorzaakt door een zeer sterke piek in de omzet in het culturele hoofdstadjaar 2018.

De totale kosten van de horeca bedroegen uiteindelijk € 1.141.126 ofwel 81,7% van de omzet (2017: € 850.510, 97,3%). Het netto-resultaat over 2018 bedraagt derhalve € 256.370, dit is 18,3% van de omzet (2017: 2,7%; begroot voor 2017: 15,5%, € 186.000).

**Stichting Cultureel Centrum De Harmonie
te Leeuwarden**

15. Huren

	<u>Realisatie 2018</u>	<u>Begroting 2018</u>	<u>Realisatie 2017</u>
	€	€	€
Omzet huren	718.085	393.000	416.378
Kosten huren	93.561	42.000	61.018
	<u>624.523</u>	<u>351.000</u>	<u>355.359</u>
Omzet huren			
Zaalhuur	328.902	209.000	199.127
Faciliteiten	310.400	136.000	145.122
Garderobe	78.783	48.000	72.128
	<u>718.085</u>	<u>393.000</u>	<u>416.378</u>

De omzet huren over 2018 is ruim € 325.000 (182,7%) hoger dan begroot en bijna € 302.000 (172,5%) hoger dan 2017.

16. Personeelslasten

	<u>Realisatie 2018</u>	<u>Begroting 2018</u>	<u>Realisatie 2017</u>
	€	€	€
Lonen en salarissen	1.465.807	1.229.000	1.428.762
Sociale lasten	214.367	246.000	205.037
Pensioenlasten	146.335	164.000	143.156
Ingeleend personeel	647.559	542.000	450.409
Overige personeelslasten	161.718	141.000	80.558
	<u>2.635.786</u>	<u>2.322.000</u>	<u>2.307.921</u>
Af: doorbelast naar Horeca	689.765	630.000	572.369
Af: doorbelasting MOP	73.090	40.000	72.039
Af: doorbelasting overig	86.726	-	86.850
	<u>1.786.205</u>	<u>1.652.000</u>	<u>1.576.663</u>
Ingeleend personeel			
Technische dienst	137.092	75.000	98.411
Horeca	353.346	330.000	231.185
Overig	157.121	137.000	120.813
	<u>647.559</u>	<u>542.000</u>	<u>450.409</u>

Over 2018 was het gemiddelde aantal fte's 31,1 (2017: 31,3).

Voor zowel de Stichtingsmedewerkers als de medewerkers die vallen onder de CAO Nederlandse Podia is per 1 juli 2018 een loonsverhoging doorgevoerd van 1,5%.
Daarnaast werden zoals gebruikelijk aan de daarvoor in aanmerking komende medewerkers periodieke verhogingen conform de bepalingen van de CAO toegekend.

De overige kosten bestaan onder andere uit kosten van bedrijfskleding, arbodienst, reiskosten w/w, personeelsactiviteiten, afscheids- en jubileumkosten, cursuskosten en dergelijke.

**Stichting Cultureel Centrum De Harmonie
te Leeuwarden**

Bezoldiging topfunctionaris

De volgende medewerker valt onder de per 1 januari 2013 ingegane Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT):

<i>Naam</i>	Dhr. A.C.H.I. Oostvogel	
<i>Functiegegevens</i>	directeur St. Cultureel Centrum De Harmonie	
	2018	2017
Aanvang en einde functievervulling	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
Deeltijdfactor in fte	1,0	1,0
Gewezen topfunctionaris?	nee	nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	ja	ja
<i>Bezoldiging</i>		
Beloningen plus belastbare onkostenvergoedingen	116.419	116.531
Beloningen betaalbaar op termijn	18.075	16.773
<i>Subtotaal</i>	<i>134.494</i>	<i>133.304</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	189.000	181.000
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-	-
<i>Totale bezoldiging</i>	<i>134.494</i>	<i>133.304</i>
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.

Topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen met een bezoldiging van € 1.700 of minder:

<i>Naam</i>	<i>Functie</i>
De heer S. Jansen	Voorzitter
De heer M. Perquin	Penningmeester
Mevrouw M. Miltenburg	Secretaris
De heer J. Zeinstra	Bestuurslid
De heer M. de Jong	Bestuurslid
De heer K. Terpstra	Bestuurslid

De bestuurders van Stichting Cultureel Centrum De Harmonie zijn onbezoldigd.

17. Huisvesting & Inventarissen

	<u>Realisatie 2018</u>	<u>Begroting 2018</u>	<u>Realisatie 2017</u>
	€	€	€
Afschrijvingen	159.666	437.000	135.570
Onderhoud	437.774	283.000	513.939
Huur gebouw	955.332	955.000	941.214
Overige huisvestingskosten	<u>336.371</u>	<u>378.000</u>	<u>341.451</u>
	1.889.143	2.053.000	1.932.174
Af: Ontvangen doelsubsidies	<u>1.675.133</u>	<u>1.668.000</u>	<u>1.648.355</u>
	<u>214.010</u>	<u>385.000</u>	<u>283.819</u>

**Stichting Cultureel Centrum De Harmonie
te Leeuwarden**

Met ingang van 2001 komen vervanging en onderhoud van inventaris ten laste van De Harmonie, overeenkomstig het daarover met de gemeente bereikte onderhandelingsresultaat.

Met ingang van boekjaar 2013 wordt de mutatie in de egaliseriereserve verwerkt als onderdeel van de resultaatbestemming, omdat mutaties in reserves via de resultaatbestemming dienen te verlopen.

De afschrijvingen zijn gespecificeerd in de staat van activa (bijlage 1).

De overdracht van vervanging en onderhoud van de inventaris heeft geresulteerd in een verhoging van de jaarlijkse subsidie. Naast deze extra, geoormerkte, subsidie is ook van de algemene subsidie een deel bestemd voor afschrijving en onderhoud. Een duidelijk onderscheid tussen investeringen en onderhoud is daardoor niet te maken. De hiermee gemoeide subsidiebedragen zijn derhalve getotaliseerd.

Onder Diversen zijn o.a. opgenomen de aankleding van het gebouw (bloemen, kerstsfeer e.d.), achtergrondmuziek, nachtheiligheidsdienst, waterschapslasten en vergunningen/leges.

18. Beheer & administratielasten

	<u>Realisatie 2018</u>	<u>Begroting 2018</u>	<u>Realisatie 2017</u>
	€	€	€
Bureaunkosten	62.795	85.000	67.068
Accountants- en advieskosten	55.722	46.000	33.552
Bestuurskosten	3.575	4.000	2.150
Representatie voorstellingen	5.538	9.000	8.872
Diverse beheer & administratiekosten	18.641	29.000	18.125
	<u>146.271</u>	<u>173.000</u>	<u>129.766</u>

De totale Beheer & administratielasten over 2018 zijn met ruim € 16.500 gestegen ten opzichte van 2017. De Bureaunkosten, als onderdeel van deze kosten, zijn gedaald met € 6.500. Onder de Bureaunkosten vallen naast bankkosten en abonnementen de kosten voor automatisering, drukwerk, kantoor- benodigdheden, portiekosten, kopieerkosten en contributies e.d. de stijging in deze rubriek werd met name veroorzaakt door extra kosten van horeca-advisering.

19. Verkoop & promotielasten

	<u>Realisatie 2018</u>	<u>Begroting 2018</u>	<u>Realisatie 2017</u>
	€	€	€
Marketingkosten	389.877		224.382
Af: - Opbrengst Loyaliteitsprogramma	2.965		12.805
- (Sponsor)bijdragen, advertenties	152.873		31.587
	<u>234.038</u>	<u>190.000</u>	<u>179.990</u>

De Marketingkosten hebben betrekking op het ontwerpen, produceren en verspreiden van de brochure, advertenties, affiches, mailingen, onderhoud en aanpassen van de website etc.

20. Overige baten & -lasten

	<u>Realisatie 2018</u>	<u>Begroting 2018</u>	<u>Realisatie 2017</u>
	€	€	€
Afboeking Theaterweekend	15.462		-
Vrijval tegoedbonnen oude jaren	570		-5.181
Correctie BTW ivm belaste zaalhuur	13.142		8.563
Afboekingen debiteuren/crediteuren	-4.160		885
Saldo diverse afgesloten projecten			
voorgaande boekjaren	-		-73.741
Afboekingen reserveringen			
voorstellingen voorgaand boekjaar	-		-21.467
Nagekomen bate Fries Straatfestival			
2009 tm 2011 (subsidie Provincie)	-		-6.122
Diversen	41.659		18.100
	<u>66.673</u>	<u>53.000</u>	<u>-78.964</u>

21. Dotatie Egalisatiereserve

	<u>Realisatie 2018</u>	<u>Begroting 2018</u>	<u>Realisatie 2017</u>
	€	€	€
Mutatie egalisatiereserves	121.442	-	44.153
	<u>121.442</u>	<u>-</u>	<u>44.153</u>

Met ingang van boekjaar 2013 wordt de mutatie in de egalisatiereserve verwerkt als onderdeel van de resultaatbestemming.

OVERIGE GEGEVENS

Aan de Raad van bestuur van
Stichting Cultureel Centrum De Harmonie

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van Stichting Cultureel Centrum De Harmonie te Leeuwarden gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Cultureel Centrum De Harmonie per 31 december 2018 en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven en de bepalingen van en krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2018;
2. de staat van baten en lasten over 2018;
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen en
4. verantwoording in het kader van de WNT, onderdeel uitmakend van de toelichting op de winst- en verliesrekening.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Cultureel Centrum De Harmonie zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- verslag directie;
- de overige gegevens;

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720.

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het verslag directie en de overige gegevens in overeenstemming met RJ richtlijn 640.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de directie en de Raad van Bestuur voor de jaarrekening

De directie is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven en de bepalingen van en krachtens de WNT. In dit kader is de directie verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de directie noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directie afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de directie de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de directie het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

De directie moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De Raad van Bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften, de onafhankelijkheidseisen en het Controleprotocol WNT. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directie en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door de directie gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de Raad van Bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan de Raad van Bestuur dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met de Raad van Bestuur over alle en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Drachten, 15 juli 2019

Bentacera Registeraccountants B.V.
was getekend

T.A. Schurer RA

BIJLAGEN

STAAT VAN ACTIVA 2018

Omschrijving	Jaar van aanschaf	Afschrijvings- percentage	Stand 31-12-2017			Mutaties 2018			Stand 31-12-2018		
			Investeringsen	Afschrijvingen	Boekwaarde	Investeringsen	Afschrijvingen	Investeringsen	Afschrijvingen	Boekwaarde	Boekwaarde
Investeringsen											
Inrichting/inventaris	2004	12,5	211.591	211.591	0	0	0	211.591	211.591	0	0
Huissijl	2004	10,0	27.180	27.180	0	0	0	27.180	27.180	0	0
Inrichting/inventaris	2005	12,5	118.687	118.687	0	0	0	118.687	118.687	0	0
Horeca - BV	2005	12,5	16.093	16.093	0	0	0	16.093	16.093	0	0
Inrichting/inventaris	2006	12,5	119.621	119.621	0	0	0	119.621	119.621	0	0
Inrichting zalen en foyers	2006	12,5	505.335	505.335	0	0	0	505.335	505.335	0	0
Horeca - BV	2006	12,5	5.208	5.208	0	0	0	5.208	5.208	0	0
Inrichting/inventaris	2007	12,5	207.775	207.775	0	0	0	207.775	207.775	0	0
Inrichting zalen en foyers	2007	12,5	368.263	368.263	0	0	0	368.263	368.263	0	0
Inrichting/inventaris	2008	12,5	97.198	97.198	0	0	0	97.198	97.198	0	0
Inrichting zalen en foyers	2008	12,5	118.925	118.925	0	0	0	118.925	118.925	0	0
Inrichting/inventaris	2009	12,5	51.975	51.975	0	0	0	51.975	51.975	0	0
Automatisering	2009	33,3	7.942	7.942	0	0	0	7.942	7.942	0	0
Inrichting zalen en foyers	2009	12,5	5.437	5.437	0	0	0	5.437	5.437	0	0
Investeringsen 3 jaar	2010	33,3	25.397	25.397	0	0	0	25.397	25.397	0	0
Investeringsen 8 jaar	2010	12,5	36.517	36.517	2.293	0	2.283	36.517	36.517	10	10
Investeringsen 12 jaar	2010	8,3	31.506	31.506	11.808	0	2.624	31.506	22.322	9.184	9.184
Investeringsen 3 jaar	2011	33,3	16.484	16.484	0	0	0	16.484	16.484	0	0
Investeringsen 8 jaar	2011	12,5	84.660	84.660	15.864	0	10.576	84.660	79.372	5.288	5.288
Investeringsen 12 jaar	2011	8,3	390.227	211.393	178.834	0	32.516	390.227	243.909	146.318	146.318
Investeringsen 3 jaar	2012	33,3	3.939	3.939	0	0	0	3.939	3.939	0	0
Investeringsen 8 jaar	2012	12,5	32.635	22.450	10.185	0	4.074	32.635	26.524	6.111	6.111
Investeringsen 12 jaar	2012	8,3	47.050	21.570	25.480	0	3.920	47.050	25.490	21.560	21.560
Investeringsen 3 jaar	2013	33,3	18.866	18.866	0	0	0	18.866	18.866	0	0
Investeringsen 8 jaar	2013	12,5	56.812	31.983	24.829	0	7.094	56.812	39.077	17.735	17.735
Investeringsen 12 jaar	2013	8,3	68.550	25.725	42.825	0	5.710	68.550	31.435	37.115	37.115
Investeringsen 3 jaar	2014	33,3	31.355	31.355	0	0	0	31.355	31.355	0	0
Investeringsen 8 jaar	2014	12,5	38.696	16.952	21.744	0	4.832	38.696	21.784	16.912	16.912
Investeringsen 12 jaar	2014	8,3	7.423	2.170	5.253	0	618	7.423	2.788	4.635	4.635
Investeringsen 3 jaar	2015	33,3	39.175	32.650	6.525	0	6.525	39.175	39.175	0	0
Investeringsen 8 jaar	2015	12,5	46.562	14.563	31.999	0	5.818	46.562	20.381	26.181	26.181
Investeringsen 12 jaar	2015	8,3	10.060	2.099	7.961	0	838	10.060	2.937	7.123	7.123
Investeringsen 3 jaar	2016	33,3	14.024	7.016	7.008	0	4.672	14.024	11.688	2.336	2.336
Investeringsen 8 jaar	2016	12,5	44.783	8.422	36.361	0	5.594	44.783	14.016	30.767	30.767
Investeringsen 12 jaar	2016	8,3	78.066	8.336	69.730	0	4.792	78.066	13.128	64.938	64.938
Investeringsen 3 jaar	2017	33,3	63.513	10.588	52.925	0	21.170	63.513	31.758	31.755	31.755
Investeringsen 8 jaar	2017	12,50	77.281	4.876	72.405	0	9.654	77.281	14.530	62.751	62.751
Activa in uitvoering	2017		93.964	0	93.964	-93.964	0	-	0	-	-
Investeringsen 3 jaar	2018	33,3				39.016	18.089	39.016	18.089	20.927	20.927
Investeringsen 8 jaar	2018	12,5				115.034	7.259	115.034	7.259	107.775	107.775
Investeringsen 12 jaar	2018	8,3				56.075	2.416	56.075	2.416	53.659	53.659
Totaal			3.218.775	2.500.782	717.993	116.160	161.074	3.334.935	2.661.856	673.079	673.079

BIJLAGE 1.

BIJLAGE 2.

INVESTERINGEN 2018

	Afschrijvingstermijn (jaren)	€
Inventaris inrichting	3	413
Videotechniek	3	2.471
Automatisering toneel	3	1.741
Automatisering kantoor	3	34.391
Stoffeerderswerk	8	7.253
Inventaris horeca	8	16.316
Inventaris inrichting	8	5.816
Snoeren en stekkers	8	853
Videotechniek	8	2.232
Dimmers en lichtstuurapparatuur	8	31.357
Audiotechniek	8	42.747
Automatisering kantoor	8	8.460
Electrische installaties	12	11.902
Inventaris horeca	12	33.618
Snoeren en stekkers	12	4.915
Videotechniek	12	4.935
Audiotechniek	12	705
Activa in uitvoering (kantoorautomatisering)		-93.964
Totaal investeringen		116.160

BEZOEKCIJFERS 2018

	Culturele evenementen			Commerciële evenementen			Totaal aantal evenementen		
	Aantal evenementen		Aantal bezoekers	Aantal evenementen		Aantal bezoekers	Aantal evenementen		Aantal bezoekers
	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2018
januari	59	49	9.489	11.098	28	29	87	78	13.531
februari	64	47	16.227	14.864	31	42	95	89	18.301
maart	73	58	15.719	13.316	44	45	117	103	21.880
april	51	40	10.199	9.224	39	46	90	86	15.200
mei	33	37	10.673	10.882	41	50	74	87	15.504
juni	9	20	3.034	6.228	35	39	44	59	9.907
juli	9	11	4.597	5.012	12	17	21	28	7.124
augustus	-	5	-	1.670	1	2	1	7	2.000
september	19	29	4.191	19.053	29	43	48	72	6.474
oktober	62	72	15.483	17.133	34	60	96	132	22.315
november	49	50	13.867	11.204	43	56	92	106	31.237
december	36	54	11.150	14.026	38	37	74	91	20.092
	464	472	114.629	133.710	375	466	839	938	183.565
									220.449

Onder de culturele evenementen zijn niet alleen de reguliere, eigen voorstellingen opgenomen, maar ook andere culturele activiteiten, zoals concerten van het Noord Nederlands Orkest en Hothouse Redbad, inleidingen, cursussen en (gratis) lunchconcerten.